

**SAMTIDENS FORTIDSTRAUMER
OG MYTISKE POPIDOLER
- INSPIRATIONSMATERIALE**

Inspirationsmateriale til PAMELA til brug i undervisningen
Særligt egnet til dansk, engelsk, drama, musik og samfundsfag på gymnasieniveau
Udarbejdet af Freja Ravn Nissen // Illustration af Closer

INTRODUKTION

90'ER IKONER OG TRAUMER FRA EN NÆR FORTID

Den canadiske skuespillerinde, model og Playboy-bunny Pamela Anderson er med sin blodrøde *Baywatch*-badedragt brændt fast på flere generationer af menneskers nethinder verden over. Hun prydede både magasinforsider og eftermiddagsfjernsynsskærme i en tid præget af globalisering og optimisme. En tid, der forærede ungdommen i 1990'erne fortællingen om, at de kunne blive lige præcis det, de havde lyst til at være.

Men kurven fortsatte ikke i den lovede opadgående retning. Horisonten ser i dag anderledes ud og opsvingets skeletter vælter ud af skabet og afslører alt fra undertrykkelse, kvindehad, racisme, krig og økologisk ødelæggelse.

Blændværket krakelerer, illusionen brister og optimismen fordufter, når Pamela er castet som fortællingens heltinde, der falder ned i et helvedeshul fyldt med en nær fortids fordomme og (vrang)forestillinger.

FRA PAMELA TIL *PAMELA*

Med opsætningen af *PAMELA* vil instruktør Niels Erling gøre op med årtiers underkendelse af popkulturens indflydelse på vor tids moralske forestillingsverden. Et opgør med idéen om, at intet kan være anderledes.

I forestillingens første scene taler Pamela om, at hun føler sig som en svamp, som suger alt, hvad alle andre putter ind i hende. En følelse af ikke at være noget i sin egen ret, men i stedet at blive til det, verden gør hende til. For hvad gør det ved et menneske at blive objektiviseret og defineret som noget bestemt, hvad enten det er begærlig eller klam, i andres øjne?

Forestillingen giver anledning til at stille sig selv svære spørgsmål. Spørgsmål, der i et miks af løsrevne referencer til amerikanske horrorfilm, inspiration fra *Alice i Eventyrland* og et hyperpoppet musikalsk univers bliver forstørret. For selvom det kan være overvældende at lade sig konfrontere af sin egen frygt, skylder vi måske os selv og hinanden at stille spørgsmålet: Hvordan bekæmper vi vores angst for ikke at leve op til de idealer, vi selv har bygget op?

Tag dine elever med, når Pamela søger en vej ud af rædselskabinettet og hiver samtidens traumer ud i lyset!

PAMELA I UNDERVISNINGEN

Nedenfor har vi samlet forslag til temaer, som I kan arbejde med i undervisningen. I hver afsnit vil der være refleksionsspørgsmål og tips til relevante perspektiverende materialer.

Læs mere om forestillingen her: <https://www.sort-hvid.dk/projekt/pamela/>

FORESTILLINGSANALYSE

FORESTILLINGENS DRAMATURGI

Forestillingen følger en fragmenteret drømmelogik, der kaster heltinden Pamela fra den ene rædselssituation til den næste. Det ville således være oplagt at arbejde med det dramaturgiske forløb.

I kunne fx skele til disse værker med lignende struktur:

- Skuespillet *Et Drømmespil* (1901) af August Strindberg som et eksempel på stationsdrama, et narrativ med fragmenteret drømmestruktur og metamorfoser
- Romanen eller filmen *Alice i Eventyrland* (originalt skrevet i 1865) af Lewis Carroll som en parallel til flere elementer i forestillingen, herunder fortællestruktur og genkendelige men forvrængede karakterer
- Filmen eller bogserien *Narnia* (første bog i serien, *Løven, heksen og garderobeskabet*, udgivet i 1950) af C.S. Lewis – som et eksempel på et klassisk eventyr, hvor en ny verden (på godt og ondt) åbner sig op for hovedkarakteren.

FORSLAG TIL REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

Inden I ser forestillingen:

- Pamela falder i forestillingen ned i et hul og lander i et rædselskabinet, der udstiller hendes værste mareridt. Hvordan ville eleverne selv iscenesætte et mareridt? Hvilken fortællestruktur ville de vælge? Hvordan skulle der arbejdes med scenografien? Hvilke lydmæssige aspekter og effekter skulle inkorporeres?
- Lad eleverne søge på forestillingen og finde PR fra forestillingen på de sociale medier. Hvilke forventninger, billeder og tanker skaber denne kommunikation?

Efter I har set forestillingen:

- Tre hurtige om forestillingen:
 - 1) Hvad har gjort indtryk?
 - 2) Hvad har gjort modstand? (skurret/provokeret/skabt undren eller forvirring)
 - 3) Hvad er der på spil?
- Forestillingen placerer sig bl.a. i genren *horror musical*, og musikalske elementer er derfor en primær del af stykket. Hvordan bidrager lyden og musikken til de overordnede tematikker og oplevelsen af stykket? Hvilken effekt har clashet mellem dialog og musiksekvenser? Minder det eleverne om effekter eller stemninger fra andet, de har set/hørt/oplevet?
- Hvilken effekt har det iscenesatte rum og scenografien på det overordnede narrativ? På hvilken måde understøtter det særlige stemninger og tematikker?
- Har Pamela i virkeligheden retten til sin egen historie, når hun kan iscenesættes i et teaterstykke?
- Hvem er karakteren Slikfar? Hvad er det egentlig for en underverden, Pamela er dumpet ned i?

FLERE PERSPEKTIVER PÅ FORESTILLINGSANALYSE

Find inspiration til forestillingsanalysen af *PAMELA* i følgende faglitteratur og få evt. tilsendt en kopi af manuskriptet til forestillingen (kan tilsendes fra 12.01.2023):

- Artiklen/essayet “EF's Visit to a Small Planet: Some Questions to Ask a Play” af Elinor Fuchs, der forestiller sig værket som en verden eller en planet, man kan stille spørgsmål, fordi *in the world of the play there are no accidents (...) nothing in the play is without significance (...) Before making judgements, we must ask questions.* (Fuchs, s. 6)
 - F.eks.: Hvordan er rummet? Klimaet? Tiden? Stemningen? Hvad ændrer og udvikler sig i denne verden? Er der noget, der slet ikke udvikler sig? Hvilke vaner har denne verden ift. sprog? Og hvad med stilhed?
- Michael Eigtved: *Forestillingsanalyse: en introduktion* (2007)
- Artiklen “Representation: The Male Gaze” på hjemmesiden Media Studies, der udlægger Laura Mulvey og hendes begreb “the gaze”, der handler om hvordan blikket på kvinder gennem medier bliver reduceret til passive objekter for mandens begær: <https://media-studies.com/male-gaze/>

(mest til underviseren)

- Morten Kyndrups artikel “Teatret: medialitet, udsigelse – og Hamlet” i tidsskriftet *Peripeti* (udgivelse nr. 14, 2010) om værkets udsigelse og teatrets multisensuelle appel, der også kan relatere sig til *PAMELA* som musikdramatik

GENRE OG PASTICHE

GYSERSPORET

Vi ved alle, hvem der dør først i en teenagehorrorfilm. For er det ikke altid den barmfagre blondine, der altid lige skal tjekke, hvilken mystisk lyd, der kom nede fra kælderens? Eller det første unge par, der sniger sig til at have sex? Disse karakterer synes at blive straffet, så snart de enten ikke længere selv er uskyldige, eller fordi de er for dumme.

Mens noget af fortællestrukturen i *PAMELA* er lånt fra *Alice i Eventyrland*, er der også stor brug af greb fra gysergenren og mange intertekstuelle referencer til den.

Hvilken effekt giver det at blande et hyperpoppet musikspor med uhygge og velkendte gyserelementer? Hvilke elementer kan siges at gå ind i gysersporet? Og hvorfor overhovedet benytte sig af uhyggelige/fremmedgørende/“uncanny” træk i dette narrativ? Hvorfor tiltrækkes vi af gru og rædsel?

Forslag til læsning om fascinationen af gys, samt gysere, der i *PAMELA* refereres til

- Filmen *Scream* (1996) skrevet af Kevin Williamson og instrueret af Wes Craven
- Filmen *A Nightmare on Elm Street* (1984) af Wes Craven
- Filmen *Candyman* (1992) skrevet af Clive Barker og Bernard Rose og instrueret af sidstnævnte
- Podcastepisoden [“Vi ser flere gyserefilm end nogensinde før. Hvorfor?”](#) fra podcastserien *Du lytter til Politiken* (kan findes på både Spotify og Politikens egen hjemmeside).

(mest til underviseren)

- Fagbogen *Mastering Fear – Women, Emotions, and Contemporary Horror* (2018) af Rikke Schubart, som bl.a. undersøger, hvordan horror kan have forskellige narrativer og følelser tilknyttet sig afhængigt af alder, hvordan horrorgenren kan indeholde mange forskellige følelser og stiller generelt spørgsmålet: “Why do we enjoy horror’s unpleasant stories? Why is it good to feel fear in fiction form?” (Schubart, side 5)

PASTICHE SOM GREB

Et greb, der er på spil i forestillingen, er “pastiche”. Pastichen skiller sig ud fra det mere kendte greb parodi, som typisk sigter efter at latterliggøre eller lave sjov. I stedet søger pastichen i højere grad at slå en genkendelig stemning an med lånte elementer fra andre kendte værker, stilarter eller genrer. Ofte med en ærbar hensigt.

PAMELA låner elementer fra gysergenren, eventyrstrukturen og et nulevende offentligt menneskes liv. Derudover forekommer der virkelighedsmarkører i form af andre faktuelle hændelser, referencer og offentlige personer. Hvorfor bruge pastiche som greb? Og hvordan forsøger forestillingen at forpligte sig anderledes på virkeligheden?

Om pastiche og genrer

- Om begrebet/genren “pastiche” i [Den Store Danske](#).
- Om [forskellen på pastiche og parodi](#)
- Bogen *Spoiler Alert! – The Badass Book of Movie Plots: Why We All Love Hollywood Cliches* (2020) af Steven Espinoza, der hylder Hollywoodfilms skønne forudsigelighed

FORSLAG TIL REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

- Freud beskriver “Das Unheimliche” (“the uncanny”) i sit essay af samme navn fra 1919 som noget, der kan tage form som noget velkendt i en uventet og fremmed kontekst, eller noget underligt og ukendt i velkendte rammer. Hvordan kan *PAMELA* siges at være “Unheimlich”? Hvilke elementer i forestillingen (i teksten, scenografien, lyset, lydsiden, karaktererne, replikleveringen, bevægelserne etc.) bidrager til denne stemning eller følelse?
- Pamela Anderson medvirker selv i tredje del af kult-gyserserien *Scary Movie*. I scenen “Girl Talk” indgår tydelige referencer til både andre klassiske amerikanske gyserserier, men også til Pamelas eget liv. Hvad er der på spil i scenen – parodi eller pastiche? Måske begge? Hvordan leger de i så fald med disse elementer?
 - Link til video: <https://www.youtube.com/watch?v=vYwXiTup87o>

POPKULTUR OG FORTIDENS SPØGELSER

EFTERSLÆB FRA 90'ERNE

Både som populærkulturelt fænomen og offentlig person har Pamela Anderson bevæget sig gennem en historisk bevægelse. Med sine store silikonebryster og bimboattitude er hun på den ene side et billede på den glatte overfladekapitalismes glæder, mens hun på den anden er offer for både uhørt chikane og vold. Et ikon, som på den ene side blev begæret og samtidig blev betragtet som vulgær.

For nylig er hun igen kommet på alles læber med en aktuel usminket dokumentar på Netflix, hvor hun generobrer magten over sin egen historie.

Den glatte overflade kom også med en pris. En pris, der bestod af vold, udnyttelse og latterliggørelse. En indsnævret idoldyrkelse, der medførte en hård dom, og som i 1990'erne faldt over specifikt kvinder, som af offentligheden blev kaldt klamme.

I dag er Pamela miljøforkæmper og tager på turné med en kroatisk filosof for at tale om det moralske ansvar for en verden i flammer. Hun er et levende paradoks, som afspejler mange af de udfordringer og det blændværk, der prægede vores forestillingsverden i 1990'erne.

Med forestillingen *PAMELA* spørger instruktør Niels Erling: "Hvad er det med det her billede og den her figur, som gør, at de sætter sig sådan fast? At de bliver mytiske?"

BLOND BABE-TRILOGIEN

PAMELA kommer som den anden forestilling i *blond babe*-trilogien skrevet af forfatter og dramatiker Ida Marie Hede efter idé af Niels Erling. En trilogi, der sætter samtidens traumer fra en nær fortids overgreb i fokus, og bruger popikoner fra den tid som prismer.

Den forudgående forestilling og publikumssucces, *WORK BITCH*, tog udgangspunkt i popstjernen Britney Spears. Spejlet i den på det tidspunkt igangværende #FreeBritney-bevægelse handlede forestillingen især om angst, præstationskultur og følelsen af at være fanget i et udbytende system.

Med udgangspunkt i et nyt blond 90'er-popfænomen stiller *PAMELA* til januar skarpt på frygten for ikke at have nogen værdi i verden, frygten for at være vulgær, dum og overfladisk. Og ikke mindst frygten for at være offer for andres og sit eget begær.

Eksempler på artikler, film og podcasts mm., der berører emnet popkultur og 90'er-nostalgi:

- Netflix-dokumentaren *Pamela, A Love Story* (2023), der bl.a. er produceret af den ene af Pamelas to sønner
- Selvbiografien *Love, Pamela: A Memoir of Prose, Poetry, and Truth* (2023) af Pamela Anderson

- Netflix-dokumentaren *Britney VS. Spears* (2021), der undersøger #FreeBritney-sagen
- Selvbioografien *Min egen stemme / The woman in me* (2023) af Britney Spears
- Fagbogen *Populærkultur i samfundet* af Dennis Jacob Rosenfeld og Sabrina Vitting-Seerup
- Netflix-serien *Stranger Things* (2016-2025), som både indeholder gys og 80-90'er referencer
- Artiklen "[Millennial-generationen er nostalgikere. Forstå hvorfor de unge er blevet til kulturelle længelsmennesker](#)" fra Zetland.
- Artiklen "[Brystbombe springer ud som Jomfru Maria](#)" fra Kristeligt Dagblad med et take på populærkulturen som nedgørende over for en mere traditionel tro.

(mest til underviseren)

- Artiklen "[Da verden stod stille og alvoren hørte op](#)" fra Information, der beskriver 1990'erne som ironiens årti, samt denne tidsånds endelige.
- Klummen "[Rune Lykkeberg: Grundlaget for USA's undertrykkelse har altid været produktionen af uskyld](#)" fra Information, der med udgangspunkt i den aktuelle film *Priscilla* (2023) af Sofia Coppola diskuterer fortællingen om det dobbelte USA, nemlig frihed for den ene og undertrykkelsen af den anden:
- Artiklen "[Noget ved den amerikanske populærkultur kunne og ville Sartre og Beauvoir ikke modstå](#)" fra Information. Om tilblivelsen og den verdensomspændende spredning af amerikansk popkultur. Den kan også ses som video eller lyttes til i podcasten *Langsomme samtaler med Rune Lykkeberg*, som der med god chance er en lille intertekstuel reference til i forestillingen...
- Podcastepisoden "[Hvorfor elsker vi 1990'erne](#)" i Politikens Poptillæg (kan også høres på Spotify).

FORSLAG TIL REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

- Idoldyrkelse, pop- og fankultur: Hvilke ikoner/idoler kan spottes i vores tid, og hvilke værdier forbindes de med? Er det den samme slags som tidligere (ligheder/forskelle)?
- Kender eleverne andre offentlige personer, der har tilbageerobret magten over deres egen historie? Eller nogen, der måske fortsat i høj grad er underlagt offentlighedens dom?
- Hvad har Britney Spears og Pamela Anderson tilfælles udover deres lyse hårfarve?
- Hvad kan eleverne få øje på, som stadig hjemsøger os i dag? Som samfund? Hos det enkelte individ? Kan det ses udtryk i kunsten?
- Hvorfor længes samtidsmennesket efter fortiden? Hvilken nostalgi kan siges at være på spil?

INFORMATION

HVORNÅR 12.01.2023 – 07.02.2024

HVOR Sort/Hvid, Staldgade 26-30, 1699 København V

TID mandag-fredag kl. 20 samt lørdag kl. 17

VARIGHED ca. 90 min.

MANUSKRIPT kan tilsendes ved henvendelse til billet@sort-hvid.dk fra 12.01.2023

MEDVIRKENDE

Medvirkende **NANNA CECILIE BANG, LAURA SKJOLDBORG, LAUS**

HØYBYE Iscenesættelse og Koncept **NIELS ERLING** Koreograf **GUNILLA**

LIND Dramatiker **IDA MARIE HEDE** Scenografi og kostume **LISE MARIE**

BIRCH Komponist **ASKE KNUDSEN** Lyddesign **DANIEL FOGH** Lysdesign **JIM FALK**

STØTTET AF Augustinus Fonden, Statens Kunstfond, William Demant Fonden, Knud Højgaards Fond, Koda Dramatik

PAMELA er en samproduktion mellem Sort/Hvid og AKT1

Læs mere på: <https://www.sort-hvid.dk/projekt/pamela/>